

Správa o činnosti Učenej spoločnosti Slovenska za rok 2019

V aktivitách zameraných na zlepšenie stavu vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku pokračovala UčSS, v koordinácii s vedením SAV a rektormi najvýznamnejších slovenských univerzít, počas celého roku 2019. Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko, stanovisko k novým ustanoveniam zákona o vysokých školách, Návrh na zlepšenie kvality vysokého školstva na Slovensku, Návrh na zlepšenie vedy a výskumu na Slovensku, Komuniké Ako zlepšiť vedu, výskum a vysoké školstvo charakterizovali zásadné problémy a navrhli opatrenia na zlepšenie.

Publikované stanoviská Učenej spoločnosti

Učená spoločnosť Slovenska vypracovala dokument „Iniciatíva – Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko“. Vízia ako súčasť strategických dokumentov SAV môže byť konštruktívnym podnetom pre zlepšenie stavu vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku.

<https://www.learned.sk/iniciativa-vizia-pre-znalostnu-spolocnost-a-lepsie-slovensko/>

Učená spoločnosť Slovenska vyjadrila nesúhlas s novými ustanoveniami zákona o vysokých školách s novými ustanoveniami zo dňa 13. mája 2019, ktorými sa dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách. Ustanovenia boli prijaté bez konzultácie s orgánmi reprezentácie vysokých škôl či s odbornou verejnosťou. Uvedenú novelu zákona považujeme za výrazný zásah do akademických práv a slobôd. Sme presvedčení, že mala byť predmetom širokej diskusie nielen akademickej obce, ale aj dotknutej verejnosti.

20. mája 2019 sa konalo v Prahe slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 25. výročia založenia Učenej spoločnosti Českej republiky. O vystúpenie požiadali aj predsedu UčSS. Jeho príhovor „Najväčší problém slovenskej vedy“ vyvolal živú diskusiu a podnietil záujem o úzku spoluprácu oboch Učených spoločností pri riešení problémov vedy, výskumu a vzdelávania.

[https://www.learned.sk/wp-content/uploads/2019/06/Peter-Mocz-](https://www.learned.sk/wp-content/uploads/2019/06/Peter-Mocz-Najv%C3%A4c%C4%8D%C5%A1%C3%AD-probl%C3%A9m-slovenskej-vedy.pdf)

[Najv%C3%A4c%C4%8D%C5%A1%C3%AD-probl%C3%A9m-slovenskej-vedy.pdf](https://www.learned.sk/wp-content/uploads/2019/06/Peter-Mocz-Najv%C3%A4c%C4%8D%C5%A1%C3%AD-probl%C3%A9m-slovenskej-vedy.pdf)

Mediálne vystúpenia predsedu Učenej spoločnosti

Predseda UčSS akademik Peter Moczo bol viackrát pozvaný do relácií na televíznej stanici TA3.

Téma dňa 14. januára 2019 sa v druhej časti venovala historicky prvému výročnému príhovoru predsedu Učenej spoločnosti Slovenska, venovanému najzávažnejším problémom vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku.

V nadväznosti na slávnostné odovzdávanie diplomov doktorom vied v Aule UK 26. februára 2019 sa predseda UčSS s redaktorom TA3 rozprával o najvyššej vedeckej hodnosti DrSc, problémoch vedy a výskumu na Slovensku, predimenzovanej sieti vysokých škôl na Slovensku a vzťahu medzi slobodným akademickým výskumom a aplikovaným výskumom.

V Teme dňa k Okrúhlemu stolu k školstvu a vede vystúpili 13. novembra 2019 okrem predsedu UčSS aj predseda SAV akademik Pavol Šajgalík a rektor UK v Bratislave profesor Števec.

Podujatie zorganizovali rektori 4 výskumných univerzít (STU, UK, TUKE, UPJŠ), predseda SAV a predseda Učenej spoločnosti Slovenska a zúčastnili sa na ňom vrcholní predstavitelia zo štátnej správy, experti a zástupcovia politických strán (SMER-SD, Most-híd, PS/SPOLU, SaS, Za ľudí, Oľano, Dobrá voľba), odborníci na vednú politiku a tiež zástupcovia zamestnávateľov a top inovatívnych firiem na Slovensku. Cieľom stretnutia bolo predstavenie a vzájomné oboznámenie sa s riešeniami a návrhmi opatrení tak, ako o nich uvažujú jednotliví účastníci stretnutia – kľúčoví aktéri v oblasti vednej politiky na Slovensku.

Valné zhromaždenia Učenej spoločnosti SAV

V roku 2019 sa uskutočnili dve valné zhromaždenia UČSS:

22. mája 2019 sa valné zhromaždenie venovalo príprave volieb nových členov a zhodnoteniu efektu doterajšieho úsilia Učenej spoločnosti Slovenska o zlepšenie stavu vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku. V tej súvislosti bola odhlasovaná zmena v Štatúte UČSS: na zvolenie za akademika bude potrebná dvojtretinová väčšina všetkých členov UČSS, prítomných na valnom zhromaždení. Ďalšia diskusia bola zameraná na určenie maximálneho počtu kandidátov, ktorí môžu byť zvolení. Po bohatej diskusii sa hlasovalo o návrhu, aby maximálny počet novozvolených členov bol 10. Za tento návrh hlasovalo 40 členov, 4 členovia boli proti a 2 sa zdržali hlasovania.

Pri hodnotení výsledkov našich aktivít predseda pripomenul všetky iniciatívne návrhy UČSS na zlepšenie situácie vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku – viaceré prezentované aj na VZ, na ktorých sa zúčastnila ministerka školstva, vedy, výskumu a športu SR. Konštatoval, že nič zo zásadných návrhov a dokumentov Učenej spoločnosti nebolo podporené praktickými opatreniami na úrovni orgánov, ktoré majú právomoc konať a pomôcť vede, výskumu a vzdelávaniu.

V úvodnom vystúpení na valnom zhromaždení 9. decembra 2019 predseda zhrnul činnosť UČSS v roku 2019. O tejto činnosti sa poskytujú pravidelné informácie na web stránke UČSS. Napriek mnohým aktivitám, pre naplnenie poslania UČSS je potrebné omnoho aktívnejšie zapojenie sa členov UČSS s viditeľným dopadom na spoločenské dianie v relevantných oblastiach.

Valné zhromaždenie tiež zvolilo piatich nových akademikov:

prof. Philipp Kukura, PhD., chemik, University of Oxford

prof. Ing. Roman Martoňák, DrSc., fyzik, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave

prof. MUDr. Michal Mego, DrSc., onkológ, Lekárska fakulta UK v Bratislave

prof. Ing. Ivo Petráš, DrSc., odborník v riadení procesov, Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TU v Košiciach

prof. RNDr. Jozef Šamaj, DrSc., biológ, Centrum regionu Haná, Univerzita Palackého Olomouc

Prednášky významných svetových vedcov:

3. mája 2019 prednáška významného svetového chemika profesora Philippa Kukuru na tému Weighing single molecules with light.

29. mája 2019 prednášku profesora Yuriho Gogotsiho (Drexel University, USA) na tému Discovery of New Two-Dimensional Materials (MXenes) and Their Role in Advancing Technology.

Činnosť Učenej spoločnosti Slovenska je dokumentovaná aktualitami a oficiálnymi dokumentmi spoločnosti na web stránke Učenej spoločnosti Slovenska www.learned.sk